

Ymateb FForwm Iaith Rhondda Cynon Taf i strategaeth hybu'r Gymraeg Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf

Croeswyd drafft mis Hydref 2016 o strategaeth hybu'r Gymraeg Rhondda Cynon Taf yn unol â safonau'r Gymraeg 145 ac 146.

Cred y fforwm oedd ei fod yn strategaeth gynhwysfawr a'i fod yn meddu ar y potensial o fod yn bell gyrhaeddol. Trafodwyd y ddogfen yn fanwl gan groesawi mewnbyn a sylwadau a gellir rhannu'r ymatebion yma o fewn y penawdau a'r gofynion isod:

1. Targed
2. Addysg
3. Cynllun gweithredu

Ymhelaethwn ar y sylwadau fesul pennawd fel y nodir uchod

1. Targed

Mae angen gosod targed uchelgeisiol ond cyrhaeddadwy er mwyn sicrhau gweithrediad cynhwysfawr a chyson i gyd fynd â tharged Llywodraeth Cymru o greu miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

Cynigir darged cynhwysfawr o dyfu canran y siaradwyr Cymraeg o fewn Rhondda Cynon Taf o 3.7% ymhen y 5 mlynedd nesaf er mwyn codi'r canran o 12.3% (cyfrifiad 2011) i 15% (cyfrifiad 2021). Yn seiliedig ar niferoedd poblogaeth 2011 golyga hyn dwf o 6,054 o siaradwyr Cymraeg.

Er mwyn cyrraedd y nod hwn, dylid targedu carfannau penodol fel sydd yn cael ei nodi yn y cynllun gweithredol. Cynigir y dylid gosod targedau pell gyrhaeddol o fewn y:

- 1.1. Strategaeth Addysg er mwyn codi'r niferoedd sy'n derbyn addysg Gymraeg (gweler bennad addysg)
- 1.2. Ieuentid / oedolion ifanc. Yn bresennol gwelir gwmp o oddeutu 10% sy'n siarad Cymraeg rhwng ieuentid oed Ysgol ac oedolion ifanc (tua 2,000 o bobl). Dylid targedu'r grŵp yma'n ddwys er mwyn sicrhau bod buddsoddiad addysg Gymraeg yn dwyn ffrwyth defnydd iaith wedi i'r cyfnod addysg ddod i ben.
- 1.3. Trosglwyddiad iaith yn y cartref. Gweithredu cynlluniau fyddai'n sicrhau mwy o siaradwyr Cymraeg hir dymor

01443 40 75 70

www.menteriaith.cymru

 [menterrhondda.cynontaf](https://www.facebook.com/menterrhondda.cynontaf)

 [@menteriaithRhCT](https://twitter.com/menteriaithRhCT)

Rhif elusen / charity no: 1053135

Mae'r Gymraeg yn perthyn i bawb

The Welsh language belongs to all of us

- 1.4. Addysg Oedolion. Sicrhau argaeledd eang i wersi Cymraeg i oedolion a datblygu sgiliau o fewn y gweithlu er mwyn codi'r niferoedd o oedolion sy'n hyderus i ddefnyddio'r Gymraeg
- 1.5. Gweithgareddau, digwyddiadau a gwasanaethau i bob oed, yn enwedig plant a phobl ifanc er mwyn tyfu eu gallu a'u brwdfrydedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol

Credir bod y penawdau angenrheidiol i gyflawni'r gwaith hwn o fewn y cynllun gweithredu er bod angen eglurder ynglŷn â chyfrifoldebau cyflawni'r gwaith

2. Addysg

Credir bod angen eglurder rhwng y strategaeth hybu a'r strategaeth addysg ac y dylid cynnwys targedau'r strategaeth addysg yn y ddogfen hon o dan y pennawd addysg. Mae'r strategaeth yn canolbwyntio ar weithredu cynlluniau mewn partneriaeth ag ysgolion ac y tu hwnt i furiau Ysgol. Nid yw'r targedau twf addysg sydd wedi eu nodi ar hyn o bryd yn rai newydd ond yn datgan cynlluniau sydd eisioes yn bodoli. Dylid aros am wybodaeth o'r Strategaeth addysg er mwyn ychwanegu at y targedau yma.

Dylai'r ddwy strategaeth fynd law yn llaw gan rannu gwybodaeth lle bo'n briodol a chydblethu er mwyn sicrhau twf mewn niferoedd a chanran siaradwyr Cymraeg y Sir.

Codwyd rhai pwyntiau ynglŷn â'r wybodaeth a'r targedau oedd wedi eu gosod:

- 2.1 Dylid bod yn fwy strategol a chynllunio ysgolion newydd i sicrhau bod ysgolion Cymraeg o fewn cyrraedd rhesymol i bawb ac ymateb i'r newid pwyslais o fewn y Llywodraeth o greu'r galw yn hytach nag ymateb iddo
- 2.2 Mae angen dangos niferoedd plant sydd mewn addysg ac o fewn muriau yr ysgolion yn gyfan gwbl. h.y. ar dudalennau 23 a 24 nodir niferoedd mewn addysg statudol o fewn ysgolion Cynradd y Sir a chapsiti'r ysgolion hynny ond nid yw'r ffigyrau yma'n adlewyrchu gwir gapasiti'r ysgolion hynny am nad yw'r niferoedd mewn addysg anstatudol (Meithrin) yn cael eu cynnwys. Mae hyn hefyd yn wir am yr ysgolion cyfun gyda myfyrwyr ôl 16 (tud. 25). Mae angen creu trydedd golofn sy'n nodi'r niferoedd yma.
- 2.3 Dylid sicrhau bod manteision addysg Gymraeg yn cael eu hyrwyddo a'u marchnata ar bob lefel. I'r cyhoedd ac hefyd i swyddogion y Cyngor.

01443 40 75 70

www.menteriaith.cymru

 [menterrhondda.cynontaf](https://www.facebook.com/menterrhondda.cynontaf)

 [@menteriaithRhCT](https://twitter.com/menteriaithRhCT)

Rhif elusen / charity no: 1053135

Mae'r Gymraeg yn perthyn i bawb

The Welsh language belongs to all of us

- 2.4 Mae'n hanfodol bod dilyniant ar hyd y cyfnodau addysg statudol ac i fewn i addysg ol-16 a thu hwnt. Mae'n rhaid bod y cynnig i ddisgyblion yn ddeniadol, a bod yr un opsiynau academiaidd a galwedigaethol ar gael yn y ddwy iaith. Dylid sicrhau bod y llwybrau dilyniant hyn yn cael eu hyrwyddo i ddisgyblion ysgol fel eu bod yn deall y cyfleoedd i barhau i dderbyn addysg Gymraeg mewn addysg bellach ac uwch.
- 2.5 Yn gysylltiedig â'r pwynt uchod, mae llwybrau gyrfaoel yn hollbwysig fel ffordd o danlinellu pwysigrwydd y Gymraeg fel sgil yn y gweithle. Dylai hyn fod yn rhan o'r WESP gan adnabod y cyfrifoldeb ar ysgolion ac asiantaethau eraill i sicrhau cyfleoedd profiad gwaith, hyrwyddo'r Gymraeg fel sgil cyflogadwyedd.
- 2.6 Mae angen rhannu'r wybodaeth rhwng y Strategaeth Addysg a'r Strategaeth hybu wrth drafod addysg blyneddol cynnar, clybiau a chynlluniau cymdeithasol ar gyfer disgyblion Ysgol.

3. Cynllun gweithredu

Strategaeth hybu ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf yw'r ddogfen hon. Credwn bod y pennawd 'cyfrifoldeb' o fewn y cynllun gweithredu yn gamarweiniol. Mae nifer o'r gweithrediadau o fewn y cynllun yn rhai ychwanegol i gylch gweithredu presennol mudiadau allanol. Credwn yn dylid sicrhau mai gweithrediadau'r Cyngor yn unig sydd yn y cynllun gan ystyried posibilrwydd o greu cytundebau gan fudiadau allanol lle bo'n berthnasol er mwyn cyflawni'r gwaith. Gellid hefyd greu siart dargedau presennol partneriaid Cymraeg sy'n gweithredu o fewn y Sir, ond siart er gwybodaeth fyddai honno, nid un y gellid ei gynnwys fel cyflawniad y Cyngor.

01443 40 75 70

www.menteriaith.cymru

 [menterrhondda.cynontaf](https://www.facebook.com/menterrhondda.cynontaf)

 [@menteriaithRhCT](https://twitter.com/menteriaithRhCT)

Rhif elusen / charity no: 1053135